

Бојдан МРВОШ

ПОВРАТАК ТЕАТРУ

Харолд Пинтер: *Стара времена*, представа
Позоришта Краљевачки октобар, у режији Александре Ковачевић

Представа *Стара времена*, на истоимени текст Харолда Пинтера, с којом је краљевачко Позориште имало успеха на разним странама Србије, поготову на Фестивалу малих сцена у Панчеву и на Брамсу у Београду, може се посматрати и оцењивати из више углова, поготово из два: шта заправо значи у уметничком смислу и, такође, у којој ће мери *Стара времена* припомоћ истинску обнову једног у суштини доброг театра.

Но, појмимо редом.

Стари лисац, *Харолд Пинтер*, написао је текст који режији (али и ансамблу) допушта различите могућности спенског изражавања. У првом реду то је околност да је нозорница »очишћена« од гомиле људи који се врзају овамо и онамо. Све се дешава између троје људи: две жене и мушкарца. Цео драмски набој своди се на тај троугао у којем природно, егзистирају различите тензије, при чему се круг интересовања помера у зависности од догађања. Односи бивају вишеструки: од класичне позиције мушко-женско, суревњивости и благе еротике, до диспута о смислу живота, философских и других полемика, страховања, неизвесности, депресије и егзалтираности. Једина константа представе, у описаним околностима, бива неспособност главних (и јединих) актера да било шта учине: још мање да радикално промене. Закована ситуација све једнако производи сличан резултат: губљење животне енергије и лагану предају околностима.

Александра Ковачевић је, врло пажљиво, чак педантно, прочитала све Пинтерове поруке и разумела оно основно — да односи између троје људи који су дуго заједно бивају све компликованији и (гле врага) моћио одређени сексуалном енергијом и жудњом за самонотврђивањем. Још боље: за проналажењем каквог-таквог смисленог упоришта у животу. Режијске упуте госпођице Ковачевић следиле су одређење да сваки од драмских јунака прође пут самоиспитивања, потраге за смислом и уклањања из позиције вечног губитника. И у складу са том логиком, сасвим природно, инсистирала је да — како би ипаче друкчије? — ова потрага буде без неког већег резултата. Излаз се чак и не назире. Мотиви за даље одуширање и борбу су прилично спласли. Енергија је у расулу и готово на измаку. Уобичајени животни оптимизам сасвим подривен.

Како Александра Ковачевић извршава свој наум?

Редитељ се определио за непрекинуто низање релативно кратких сцена, уз нагле резове, када позорница пачас бива замрачена. Дијалог је доста сведен, кретње такође, гестови у складу са општим тоном испразности и тек повремених нешто страснијих провала емоција. Тројка, већ на први поглед, одаје утисак људи који неће успети. Група је сувише мала да би имала озбиљније изгледе за некакво раскошније преживљавање али (опет тај апсурд!) и довољно велика да би неко неком био на сметњи. Заправо, у околностима две жене а један мушкарац, све и да нећемо, проговориће, макар начас, себичност и потреба да се »сметња« уклони — већ како се зна и уме... Брзо низање призора производи у нама двојак утиске: да је Ковачевићева урадила тачно оно што је наумила, али и да, повремено, бивамо засићени тим маљем на принципу хронометра који се све једнако обрушава на наш сироти хабитус. Ово би била и једина озбиљнија замерка представи у виђењу младе редитељке. Све друго изведено је на готово брилијантан начин. Ликови су прецизно и логично профилисани а цела прича изграђена на врло сигурним темељима. Рекао бих и то да је комуникација гледалишта и сцене довољно спонтана, двосмерна и да се развија без неких посебних тешкоћа. То такође иде у прилог Ковачевићевој.

Игра глумаца, који су такође покупили разна признања на неколико страна, заслужује посебну и исцрпну анализу. За ову прилику ми ћемо покушати тек да кажемо оно важније, без претензија да будемо у праву. Независно од ове напомене, неодољиво нам се намеће утисак да би краљевачки Театар — управо поводом *Старих времена* — могао уприличити округли сто који би се бавио различитим аспектима представе и, наравно, судбином саме куће.

Биљана Костантиновић интерпретира лик зреле жене коју витлају моћна осећања а она их сузбија. И одмах да кажемо: ова је девојка показала особине које је сврставају у сам врх краљевачког глумишта. Игра врло сигурно, промишљено, у стилу некога ко увек тачно зна шта жели приказати. Свој задатак простудирала је нотанко и до краја. Доследна је личности чију судбину тумачи... А онда, када даде на вољу својим инстинктима, Костантиновићева се показује као доиста врсна драмска уметница. То се у целини односи на неколико сцена пред сам крај представе, повремено и на неке друге призоре. Код ове младе жене посебно импонује амбиција с којом приступа свом послу: врло је свесна да нема успеха без упорног трагања, без крајње озбиљних припрема које вретпоставља позориште. Додао бих и то да би се Биљана Костантиновић могла чешће, дакле професионално, бавити уметношћу глуме.

Ивана Глишић имала је само једну ману у Старим временима: добрим делом током представе пропуштала је могућност да се надиграва с главним актером, са својом нешто старијом дружбеницом и супарником. Но, свеједно, и овако је показала довољно: пре осталог, онај неопходни нерв за глуму који ће јој (хтедне ли!) једног дана донети немала признања и личну сатисфакцију. Глишићева је, током игре, такође развијала »свој« лик доевши га најзад на врло солидан ниво интерпретације. Најефектније је одиграла, слажемо се с појединим коментаторима, сцену купања. Заправо, и ова минијатура је прича о самозаборувању интерпретатора, кад се и постижу највећи резултати.

Зоран Дамјановић, колико год понеко веровао да је овај глумац био на висини укупне представе, не остварује домете по којима бисмо га мо-

гли упамтити. Непрестано му је повешто недостајало. Био је превише спутан, као заведеи од стране спретнијих партнерки. Неодољиво ме је подсећао на човека у туђем оделу: све је ту, надокват руке, а онет не догађа се готово ништа битно. Треба се вратити сопственој одећи и обући. У ствари, боље је потражити неку другу, изгледнију улогу.

И тако, када бисмо сумирали утиске о пројекту *Сива времена* на сцени у Краљеву, не без задовољства, могли бисмо закључити да нам се (им се) догодила једна донста добра изведба, у којој су и ансамбл и млада редитељка остварили чисту игру, испричали нам, течно и без увијања, замршену повест спутаних мутиих страсти чије ће се разрешење догодити тек након краја ове представе. Негде у нашим душама, у намћењу. Имаћемо се чега сећати. Остаје им онај мучнији део посла — како издржати и бити доиста професионалац у пуном смислу те речи, ногоотово у сваком тренутку.

(У овом последњем сегменту није споредно ни опредељење којем се »шарству«¹ приклонити, аматерском, или оном другом, изгледнијем али и суровијем).